

ک یار
 بوهمو شه ینیک
 به ۳ مانک یک
 به شش مانک د
 به سالبک چوار رو به دده
 اعلان یا ایشیکی خوبی
 له پره دوا پیدا دهنوسریت
 بو دو در ۳ آنه ده سیریت

پیشکوتن

حفته جار یک درده چیت

هموشنیک
 بو پیشکوتن
 ده نوسری

یکی به آنه یکه

(سال ۱ ژماره ۴۵) - (روز پیدچشمه ۲۳ جمادی الآخر ۱۳۳۹ ۳ مارچ ۱۹۲۱)

چونی رختی یان مست اکویت . تجارت و زراعت توتن
 تا صد سالن تربی قوت و شکست اروات خوا کر
 امه نه کری و نختی به پخت و پاکی وک و تمان وای لی
 نه کری خوا نه یکا زو اویستی و یکی اوی .

۳ - به ناپتی تکا له تجاره کانی خوشما ده کم که وختی
 توتن پی اکانه بو کرینی نه بو فروخی اوندده هلمته کاسه
 نه بن . اوندده به پله پروژه کی نه جولینه . توتنه که هیچ
 زراعیکی خوی نایباته بغداد خوی خوری نیه . مشمای
 نیه . پاره یی حمالی و دخان و کری نیه . هر به تجاری
 آفروشی . ایخاته بردستان . ایتر اوندده بو به تالوکه وه
 اجولینه وه . خوله سایبی خواوه اوندده زوره بشی همو
 لایکان اکانه . ایتر بوچی وا به پله ایزونه وه .

وکلله کیش اکر همو روژی نه یکورن و به پوته لایکا
 نه کیش اوندده بد و بد کرده وه نیه خزنه کازرینی
 بفروشی و خویشی پاروی چوری لی مست کویت . له
 براوه پی ناوی اوندده یش بو فروشتنی دنوک بو اندا
 بکیش .

۴ - خزانم سودا و مامله یی امسالی تجار و زراعتان
 بو بکپرمه وه . خوتان هیشتا بیرتان نه چوته وه له پدشا
 هر کسه به چوار دست خریکی کرین و هیسانه وه ی
 بو . وک کابرای قره داغی وقی اوساله کل زراعتا مال
 له خو بون . دوا یش واتیکی چون و له یک هل چون

توتن و دوا روزی

باش اووه

ده یی توتن به قدر اوندده بگری که بیرته وه
 و بفروشی . خویمه توتنه که مان نه بو مصر و نه
 بو هندستان بم نخری که هیه ناتوانین بیدرن . له بغداد
 و بصره زیار هیچ جی یکی ترمان به دسته وه نیه .
 هر وکو و تمان ام جیکایانه یش تابی بو جگری حاضر
 و بز هول ادهن . به ترخی ایمه اتوانین توتنی پاکتیا
 پی نخرده یی که توتنه که مان تونک و بونداری . کیشانی بی
 به تام و ونک بی . آوداری . یعنی « توتنه کی جارانی بی »
 توتن که کم کرا و له کایا و کرا و له کویستان کرا وک به
 تان و پویدا هاتین و اابی . ناو بانکی وک جارانی بی .
 شار بازر سروجک جی جی قره داغ و چن دی یکی
 سورداش و هنی له دیهاتی سرچناره کان خاک و آوی ام
 توتنه باشانه لی دی ایکیتا شاره زور و بیستاسور خاک
 و خول و قره کول دزیایش و بانی بنوک زرکته و ام نخره
 جیکانه که توزی زلکاو یان هیه . بو نکاو یان هیه هر
 بویه چاکه بکرین به چلتوک و شرابی با .

۲ - اکر بیت زراعه کان بینه سرآم عقله باشه که به
 بنک و بیخه به دار و قلاسه وه نه ی شیکینه وه وکلا کلا
 بی شیکینه وه و بو جگری پاکتی ویک خن لیتان
 عاین بی که زراعیش و تجاویش دولت و به ریوه

که محکمہ ہر لہ کل داوای زراع و تجاردا خریک بون .
آمہیش بو ہر دولا شورہ بی یہ . سودا وا بگری کہ
قط ہل نہ وشیتہ وہ آمہیش حق و حق رویشتنہ

۵ - ہولی روز لہ بین بیست شودا لہ دو ہزار
فردہ زیاتر توتن نیرایہ بغداد . تا مانکی و کیکلہ کان
نہ یان اہرژایہ سر فروشتنی . ہمو خان و حجرہ و
سارہ وہ کافی بغداد سیخفاخ بو . و کیکلہ کان ہر بہ
ورکرنیا آکیشتن .

۶ - آکر بہ من بی ہر و کو بجار لہ بینی خویاندا
سویندی نورصیان خوارد کہ پارہ لہ سمر توتن بہ ہیچ
لادی بی یک نہ دن - زور حف دایشیان - شش
مانک لہ پیشہ وہ تجار پارہی خوی لای زراع نہ نویخی .
و نہ بیکانہ قورکی یہ وہ و ابی کہ زراع چاو شوروی لای
تجار نہ بی . او وختہ نہ ام قبانہ کی بو او قورص آکا و
سنکی لی اکوری نہ اویش توتنہ کی بہ رک و دار کہ وہ تر
آکا و ایداتی . نہ ام لو آخوا و آدزی و نہ او وختی
کہ توتن پی کہ یشت بہ ہیچ زخیک کہ بوی دست دان
ایکرن و ایفروشن .

۷ - کسیکیش کہ بوی دست نہ دات و لمو پیش
ایشی نہ بونی لی بتکیتہ وہ چاکہ . کاسبی ترکم نیہ . یان
کہ ہر آبکا بہ پیر و زینیکی وای بکات کہ ہمو لایکی
نہ شکینی چونکہ توتن . خیر و پیری . ضرر و نشستی بو
ہمو لاییکہ . یکی لہ ناوی بری او بالی ام ہموہی بہ
استوابی .

۸ - ہتا توتن لہ ولاتہ کی خوماندا مابی پارہ لہ
جی یکی وک عجم نہ دری بہ توتن باشترہ . بروایش نام
کہ توتنی عجم بو ہمو خرجی زیادی بہ یہ وہ قزانچی لہ ہی
آیرہ زیاتری .

۹ - ہمو سالیک بہ کوترہ چند ہزار فردہ توتن
آبی و تا چند مانک ہی تازہی نایہت بہ سرامہ
تجار کاتمان کہ ہمو خاونی پیر و زینہن اتوانن بی زانن .

وختی کہ لہ بغدادا چوار ہزار و پینچ ہزار فردہ توتن
لہ بغدادا پی و بازاری ویستابی ہی تر نہ نیرن چاکہ .
ورده ورده آوندہی بی خوات در خواردی بدہن
با نہ خنکی .

آکر خویشتان بہ پیری تیر و زانستی توای خوتان
وردی بکنہ وہ ولمہ باشتریش چارہی بو بدوزنہ وہ
خپریکہ بہ سر ہمو لایکاندا اویرزی . من کہ توتن کر
و توتن کر نیم ہر آوندہم عقل پی آشکی . لہ سر خوم بہ
فوض زانی کہ بو چاکہ ہمو لایکان بیلیم . ایوہیش
کیف خوتانہ .

ع . ۵۰

۴

احوال ناکہ و طللہ ناو مزانخانہ

بعضی دلال ہیہ ہم دلالہ وہم دکاندارہ مثلاً لا
دوکانیکی بگری کرتوہ بو دزہ قصابی .

صبحین وقتی مزات ہلدستی بو دلالی و دست
برین بی جقو . فقیری بو دفعی احتیاجی خو بو مال
و مندالی یا جاجی یا منجہ لی یا گواہی و یا برہ کوی و
یا سوجادہ بی یا فرشی دیہینی بی فروشی او دلالہ نامبارکہ
لپاش خوش و چوی و بو دیارنی لی ور دکری پی دلی
من ایشم ہیہ وکیل بہ بیفروشہ دیوہ و یا خوالی
دانشہ ہر ایستا بوت دفروشم لبر چاوی او مظلومہ لہ
قیمتیکی زور کویہ چند سوریکی پی ادا و بانک اکا اجا
دی لی فلان فروشم بہ دہ رویہ او کسہ دلی باو کم خدا
قبولی نیہ نختیکیکہ بییکیرہ بلکہ زیاتر اکا دلی خو من
کروم درا اوزدم بانک کرد طماتہ بازارہ کم لہ کیس بدہی
نایدہی اوہ . الہ کت . . فاعدہ شہ دلایک کہ شستیکی
مزات کرد بو کسی دلاییککہ بوی ناکیری یا ابی بو نوعہ
بی فروشی و یا خود ابی بی باترہ صاحب مالہ کہ اجا
دلاییککہ بانک اکا دلی ام بو بفروشہ اویش پی دہلی
سعید کیراوبہ من نایکیرم اجا اوکسہ ناعلاجہ ہراوی

پيشو بانك اكاتوه دلی باو کم برو بیده اویش ده چی
یا بو شریکه دوکانه کی خوی دانی و یاخو هلیده کری
و خوی پاره کی ادا له ده روپیه نیوروپیه دلالی نیوروپیه
رسم بلدیة لی ازیته اکر او صاحب اجاره به که توفیق
خورمایه پی زانی که فروشراوه نیو روپیه کی ادانی اکر
نیشی زانی اویش ادا اکر توفیق لی پرسی به کت فروت
یا تفروت دلی نیدا صاحبه کی بزدیوه به سویند و قرعان
اقتاعی اکتا بم نوعه تا مزات بطلابی . چند
پارچه یک دست خویان اخن اجا یا دا ده نیشی لیسر
دوکانه کی و یاخو اوی کری و پی به ده روپیه پاتره
روپیه . دو آنه بانك اکتا له سراجخانه له چایخانه
له کوشدرو خانه خولاصه همو بازارا کری و کوفاقه یک
که بو چولکه انزبته که دنکی کنده پیوه اکن هر وقتی
چولکه که دنکی لی ادا بوقی ملی پیوه ابی او دو آنه به
ایتان معلوم بی او دنکه کنده به هر کسی دمی برد بو
دو آنه پیوه بوه صبوحینان له ساعت دووهه هتا ساعت
شش ام فاقو طله به له مز نخانه دنزبته لوه دوا و کو
لاستیک دست مندالان که چولکی پی دکن او اشیا
که له مز نخانه دا کری و به تی لئاو بازاردا چولکی
پی اکر پی خو بو طالعی هر کسی برکوت .

ماویتی

کاتب سواری

احمد حمدی

۴

روشت کوردان

پاش ماوه به

پاشا ملک خلیل به سر بخویکی تو او حکومتی
دست پی کرد هیچ له حاکی کوردستان لو روژه دا وک
اونه بون له برز بونه وه دا . خوشکی هاو شیری شاه
اسماعیل صفوی له تزیک حصنکیف ماره کرد . له
وختیکدا که چوه (مکه) له روزی شایا همو امرا و

حاکن و کوره کوره کوردستان لوی حاضر بون شایکی
خوش خوشیان کیرا و کرد که آق قونیلو رویان کرده لیری
و دولت شاه اسماعیل صفوی روی کرده برزی همو حاکن
کوردستان چونه تبریز بو خدمت شاه اسماعیل
که کشته اوی شاه اسماعیل ملک خلیل و ام
وامره کافی تری کرت و داینه دست زینل خان شاملو
له ملک خلیلی ویست کژن و ماله کی بینته تبریز ملک
خلیل یش لیسر فرموده شاه له خوشکه کی شاه
اسماعیل که کوریک و ۳ پچی لی هبو هینا به تبریز ۳ سال
کیره ده شاه بو همو ولاتی حصنکیف کوه دست
قزلباش له وختی هر ای چالدران دا ملک خلیل
به هلی زانی .

به یکتی (باشی بیوک بابکی) محافظه کانی کوشت
هلات به پله پل رویکرده دیار بکر که که نشته نزیک وان
طائفه محمودی سری ریکایان پی کرت و بستیان بیکن
ملک خلیل شری آزانه ی کرد خوی لو ترسه بیسلامت
در کرد . له ریکای دوره بتلیسه وه رویکرده حصنکیف
بلام (باشی بیوک) لو هر ایه دا دیل پنجه تقدیر بو
لو سانه دا طائفه شیروی و زوقی له کل قبائل و عشایر
حصنکیف ملک سلیمان کوری ملک خلیل یان
به حاکم اوی دانا بو . به پیچه وانه ی عشیرت و شان
که اوان حکومتی او ولاته یان دابوه دست یکی
له آموزا کانی ملک خلیل له نیک چونی او احواله دا طائفه
بختیش دیسان لبر کرتنی سعرد لشکریان کیشایه
اوی پریان وا کرد که له دست قزلباشی رزکار بکن
وختی هوالی هاتنه وه ملک خلیل بدسترا کوره کان
بو سر نوانن هاتنه لای باوکیان بختیان وازیان
له چوارلا کرتنی قلا ی سعرد هینا ملک خلیل پاش
چن روزیک قلا ی سعردی له قزلباش سنه وه . هینا به
ژیر دستنی خوی . چونکه قزلباش وختی کرتنی
قلا ی حصنکیف به یاریه و کومکی عشیرت بجنوی

کرنبوی پاراستن و چاو دیری قلاکه نشی دابوه دست
 اوان . او عشرته ورده ورده بو قزلباش ده خلطاب
 وختی که هوالی هاتنه وهی ملک خلیل زانرا بو دغل
 چونه ناحیه طور که دغلیکی زور بندن و قلاکه به سوکی
 نه دن بدسته وه . ملک خلیل بهی زانی له همو لایکه وه
 کوملی کورده وه وغاری دابه سریان . او انیش به سر
 نوانن هاتنه پیشه وه و قلاکه یان دا بدسته وه . ملک
 خلیل له خویندان بورد و لکل حسین بک بجنوی آشت
 بونه وه . لبر خوینی باوکی و براکافی که له پاشا ده بیروت
 دینی « بالی » به ملکاتی پی روادی . او کومله قلاکه یان
 دایه دست ملک خلیل وا ده کیرنه وه له احوالی طائفه
 بجنوی که بجن و بخت دو برا بون له نه وه حاکمان جزیره
 عمریه لبر حکومت اوی هرا کوته ناو براکان حکومت
 جزیره به بخت برا بجن کونه کن حصه کیف ملکان
 حکومتی اوی له بجنوی کرت . وختی که امیر شرف
 کوری امیر بدرحاکم جزیره بو طائفه ی بجنوی اسر
 دژمنایتی کون کرده وه ناشرینیار . لکل امیر شرف
 ده نوان .

امیر شرف هاته سرآمه طوله بکاته وه . مبر محمد بجنوی
 له ملک خلیل ویست . ملک خلیل میر محمدی لکل پاتزه
 کس له منال و بردستی لبر دلی امیر شرف به کوشتن
 یکان حسین بک ناوی کوری لوهر ایه دا رایکرد کلونیل
 وشتی نریان لکل عشایر و پیاده کانی نریان به با درا
 یکتی حسین بک لکل قزلباش لم زوه وه بو . پاشا
 که ملک خلیل دینی (بالی) دایه و آشت بونه وه .
 پاشا مه که بجنوی قلاهی حصه کیفیان دا به ملک خلیل
 چن وختیک رایبوارد به خوشی و باشی . له دواییدا وفاقی
 کرد ملک سلیمان ملک علی . ملک محمد ملک حسین ناو
 چوار کوری لپاش بچی ما .

ملک حسین - چونکه آزا و سخی نامرا بو همو
 عشائر اویان به حاکم دانا هر چن هیشتا موی لی نهاتبو

که له جیکای باوکی دانیشست ملک محمد و ملک علی
 برای کرت ملک سلیمان له ناحیه ارزانه وه رایکرد چوه
 خدمت خسرو پاشای میر میران داوای شوینی باوکی
 کرد . خسرو پاشایش بو نه هیشتنی هرای ناو براکان
 یکیکی نارد به شوین سلطان حسین دا برا کیراوه کاندیشان
 هینا پاشا اوه که خسرو پاشا ملک حسینی کوشت ایالت
 حصه کیفی دایه دست ملک سلیمان .

ملک سلیمان کوری ملک خلیل - به یاریه ی خسرو
 پاشای میر میران دیار بکر و به فرموده ی سلطان سلیمان
 خان بو به حاکم حصه کیف و کرایه وه جیکا حکومتی خوی
 ملک محمد و ملک علی برای به پیچه وانه ی اوده رویشتن
 چن روزیک له حکومتی او را بورد .

ماویتی

هوال مأمور

جناب عبدالرحمن آغای احمد پاشا بو به قائم مقام
 شار باژیر .

جناب رضا بک بو به حاکم قضا .

جناب علی افندی کاتب مهندسخانه مولالا له جیکای
 جناب عزیز خان ایش ده پدینیت .
 خوا له همویان پیروز بکات .

(بو زانین همو) -

مجید کوری علی هموند ۲۷ ساله یه دسته پیماوه
 سمیلی پرودریره . ریشی طویه موی سوره . پیماوی
 کوشته وه هلاتوه هیچکس هوالی او مجیده بدا که
 بو کوی چوه یا بیگرت و بیگه نیته حکومت
 سیصد - ۳۰۰ روبیه آدریتی .

۲۶ فبروری ۱۹۲۱ حاکم سیاسی
 میجر موف

۴

له چاپخانه حکومت له سلیمانی چاپ کرا .